

Olika kartor

Vi har alla våra egna kartor i huvudet. Du har din och din kompis har sin. Res till andra delar av jorden och upplev hur människor där ser på jorden ur en helt annan synvinkel.

Uppgifter

Dina egna kartor

1. Ta fram ett stort vitt papper, blyertspennor och färgkritor. Välj mellan a, b eller c.
 - a) Hur ser det ut i ditt klassrum? Gå runt och titta ordentligt på olika saker ur olika vinklar. Rita och färglägg sedan en karta över ditt klassrum så som du ser det.
 - b) Hur ser det ut runt din skola och området runt den? Gör en karta. Visa den för andra i klassen och jämför era kartor.
 - c) Du ska guida en kompis i din hemort. Hur ser din karta ut?

Mentala kartor

2. Läs den enkla versionen av NE:s text om *mentala kartor* och förklara vad som menas med en mental karta.
3. Hur ser du på din omgivning och världen? Gör dina egna kartor på ditt eget sätt och jämför dem med några kompisar. Välj bland de här förslagen.
 - a) Min karta över det landskap jag bor i.
 - b) Min karta över Sverige.
 - c) Min världskarta.

Kartor i olika delar av världen

4. Jämför de tre kartorna över världen på NE Skola, Atlas som visar hur man uppfattar världen på kartan i *Europa* respektive *Asien* och *Nordamerika*. Du hittar en Japan-centrerad karta och en USA-centrerad karta under *Övriga kartor* på NE Skola, Atlas. Diskutera i grupper eller i klassen.
 - a) Hur skiljer de sig åt? Vad tror ni att det beror på?
 - b) Vad berättar kartorna om hur människor uppfattar världen, det vill säga vilken världsbild de har?
 - c) Vilken världsbild har ni? Gör en enkel skiss tillsammans.
 - d) Har ni sett eller har ni tillgång till andra kartor som visar jorden ur andra synvinklar? Berätta om dem och visa några exempel.

Fantasikartor

5. Har du läst en bok, sett en film eller spelat ett datorspel med en spännande miljö?
Rita din egen karta. Gör en teckenförklaring och en kort beskrivning av området.

Jorden från ovan

6. a) Gå in på Google Earth, <http://earth.google.com/>, och zooma in din hemort och området där du bor. Hur ser det ut? Vad upptäcker du? Skriv en kort förklaring till kartan.
b) Rita din egen karta över området närmast runt din bostad. Hur ser kartan ut?
7. Gå in på www.eniro.se och leta upp din gata och gatan där en kompis som inte går på din skola bor. Din kompis ska möta dig utanför skolan. Vilken väg är bäst? Vilket är bäst – att cykla eller gå? Skriv ett sms-meddelande så att din kompis hittar till din skola.

Sjökort

Läs den enkla versionen av NE:s text om *sjökort*.

8. Vad är ett sjökort?
9. Vad finns utsatt på ett sjökort? Ge några exempel.
10. Gör ett enkelt sjökort över sjön, området runt ön eller vid kusten där du bor, där du brukar bada eller där du har varit på semester.

Kartor från då till nu

Förr hade man en helt annan uppfattning om hur jorden såg ut.

Klicka på den medeltida kartan som du hittar på vid texten *karta* i den enkla versionen av NE och på kartorna som bygger på Ptolemaios idéer samt kartan av Adam Ortelius.

11. a) Vad visar kartorna? Vilka delar av världen finns med? Vad stämmer med verkligheten? Vad stämmer inte?
b) När är de gjorda?
c) Vad berättar kartorna om människors världsbild, det vill säga hur uppfattade de världen?
d) Titta på en modern karta och jämför den med de gamla kartorna. Hur har världsbilden förändrats?
e) Vilken världsbild tror du att människor kommer att ha om 100 år?

GIS, GPS och andra kartor

Läs den enkla versionen av NE:s texter om *geografiskt informationssystem* (GIS) och *GPS* och gå in på www.globalis.se.

12. a) Vad är geografiskt informationssystem?
b) Vad är GPS?
c) Vilka olika typer av kartor hittar du på www.globalis.se? Ge några exempel på vad de visar? Ta reda på fakta om något land, jämför två länder eller ta reda på annat du tycker är intressanta. Berätta för klassen vad du fått veta.
d) Det finns också en hel del andra kartor, till exempel turistkartor, orienteringskartor, vägkartor och fjällkartor. Skaffa några sådana kartor. Vad visar de olika kartorna? Jämför dem och se vad du hittar för likheter och skillnader.

e) Hur gör man en karta? Läs skolreportaget *Sverigebilder genom tiderna*. Det finner du under texten karta på den enkla versionen av NE. Svara på frågorna:

1. Varför är kartor nyttiga och viktiga?
 2. Vad är Lantmäteriet?
 3. Vilka uppgifter använde man när man gjorde kartor förr i tiden?
 4. Vad skiljer medeltidens kartor och tidigare kartor från dagens?
 5. I dag minskar efterfrågan på papperskartor. Vad beror det på?
13. a) Läs fördjupningstexten *Att hitta rätt – förr och nu* under texten om *karta* på den enkla versionen av NE. Sammanfatta det viktigaste i fem punkter.
- b) Vad vet vi i dag som man inte visste förr? Är det något från förr som kan vara bra att använda i dag?

Källor

NE (enkel):

karta, mental karta, glob, jordglob, sjökort, geografiskt informationssystem, GPS

Kartor:

NE Skola, Atlas: *Europa, Japan-centrerad karta, USA-centrerad karta*

NE (enkel): sök på *karta*

NE-skolreportage:

Sverigebilder genom tiderna

NE-reportage:

Lantmäteri: Från mått till rymd

Fornsökning: Vrak, havsskatter och skeppsmaskar

Externa länkar:

<http://earth.google.com/>

<http://www.globalis.se>